

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Ali KARATAŞ

Doç. Dr. Gökhan ATMACA

TEFSİRE ADANMIŞ BİR ÖMÜR
M. SAİT ŞİMŞEK

Fecr Yayınları: 484

Tefsire Adanmış Bir Ömür
M. Sait Şimşek

Editörler

Prof. Dr. Ali Karataş | Doç. Dr. Gökhan Atmaca

© FCR Yayın Reklam Bilgisayar San. ve Tic. Ltd. Şti.
(Sertifika No: 13178)

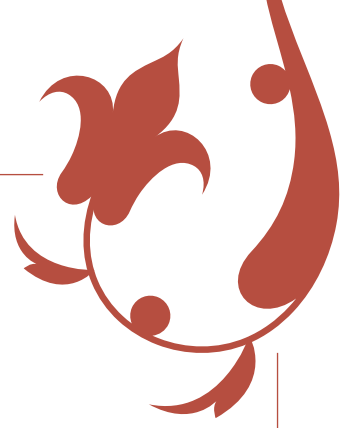
Kapak ve Mizanpaj
FCR

Baskı ve Cilt
NY MATBAACILIK
YAYINCILIK KAĞ. TİC. ve SAN. LTD. ŞTİ.
Ostim OSB Mh. 1250 Cd. No: 24 Yenimahalle/ANKARA
Tel: 0533.591 86 17
(Sertifika no: 50732)

1. Baskı: Aralık 2021

ISBN
978-625-8005-28-8

FCR YAYIN REKLAM BİLGİSAYAR SANAYİ ve TİC. LTD. ŞTİ.
Hacı Bayram Mh. Boyacılar Sk. No:14/1
Ulus-Altındağ/ANKARA • Tel: (0 312) 310 08 60
web: www.fcr.com.tr • e-mail: fcr@fcr.com.tr

EDİTÖRLER

Prof. Dr. Ali KARATAŞ

Doç. Dr. Gökhan ATMACA

TEFSİRE ADANMIŞ BİR ÖMÜR
M. SAİT ŞİMŞEK

Ankara 2021

YAZARLAR

Adnan DEMİRCAN | Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

1964 yılında Mardin'in Ömerli ilçesinde doğdu. 1987'de Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Aynı yıl Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde İslâm Tarihi ve Uygarlığı Bilim Dalında Yüksek Lisansa başladı. 1989 yılında Yüksek Lisansı, 1994 yılında aynı Enstitüde Doktorayı tamamladı.

Ocak 1992'de Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne İslâm Tarihi Araştırma Görevlisi, 1994 yılında Yardımcı Doçent olarak atandı; Ekim 1996'da Doçent, Şubat 2003'te Profesör oldu.

Çalışmalarını İslâm Tarihinin ilk dönem siyasi tarihi, özellikle de muhalif gruplar üzerine yoğunlaştıran Demircan'ın yayımlanmış birçok kitabı, müşterek çalışmalarda bölüm yazarlığı, bilimsel ve popüler dergilerde makaleleri, ulusal ve uluslararası bilimsel toplantılarda sunulmuş bildirileri bulunmaktadır. Ayrıca çeşitli çeviri ve telif projelerinde editörlük yapmıştır.

Adnan HOYLADI | Dr. Öğretmen, Sakarya İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Zonguldak Devrek'te doğdu. 1996'da Devrek İmam-Hatip Lisesinden mezun oldu. Aynı yıl başladı. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesindeki lisans eğitimini 2001 yılında tamamladı. Bir süre Diyanet İşleri Başkanlığı bünyesinde çalıştıktan sonra 2004 yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğretmen olarak çalışmaya başladı. 2010 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Hukuku Bilim Dalında *Mevlevî Hafız Abdülcemil Efendi'nin ez-Zaferû'l-Hamidiyye Risâlesi ve İslâm Kamu Hukukunda Hilâfetin Kureyşiliği Tartışmaları* başlıklı teziyle yüksek lisansını, 2021 yılında ise Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Hukuku Bilim Dalında *Hanefî Mezhebinin Teşekkül Süreci* adlı teziyle doktorasını tamamladı. Çeşitli dergilerde bilimsel makaleleri yayınlanan Adnan Hoyladı'nın 2015 yılında *İslam Hukukunda Hilâfetin Kureyşiliği Tartışmaları ve Hindistan Örneği* adlı kitabı neşredilmiştir. Halen MEB'de öğretmenlik görevine devam eden Adnan Hoyladı, evli ve üç çocuk babasıdır.

Abdullah KARACA | Araş. Gör., Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

1989 yılında Konya'nın Kadınhanı ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Konya'da tamamladı. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde lisans (2015), aynı üniversitede Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Kur'an Muhtevası Bağlamında Kur'an Ansiklopedilerinin Tahsil ve Değerlendirmesi" adlı teziyle yüksek lisans eğitimini tamamladı (2018). Şu an Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde doktora eğitimine devam etmektedir. 2015-2017 yıllarında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi'nde çalıştı. Halen Selçuk Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi'nde araştırma görevlisidir.

Ahmet KÜÇÜK | Dr. Öğr., Üyesi Malatya İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

1958 yılında Elâzığ'ın Maden ilçesinde doğdu. Elazığ İ.H.L bitirdi. Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. Yüksek Lisansını 1996 yılında İnönü Üniversitesi S.B.E TİB İslam Hukuku Anabilim Dalında "10 Numaralı Adana Şeriyeye Sicil Defterinin Transkripsiyon ve Tablîli" adlı tezi ile tamamladı. Bu tez 2010 yılında kitap olarak basıldı. Doktorasını Selçuk (Necmeddin Erbakan) Üniversitesi S.B.E TİB Tefsir Anabilim Dalında "Kur'an'da Toplumsal Sınanma ve Sonuçları" adlı teziyle 2006 yılında bitirdi. Doktora tezi 2007 yılında "Kur'an'da Toplumsal Sınanma" adıyla Kitap olarak yayımlandı.

Artvin/Yusufeli, Malatya ve Elazığ illerinde uzun süre öğretmen olarak görev yaptı. 1994 yılında öğretmenlikten İnönü Üniversitesine geçiş yaptı. 2004 yılına kadar geçen Üniversitede Arş. Gör. olarak çalıştı. 2004 yılında doktora yaptığı Selçuk(Necmeddin Erbakan) Üniversitesine görevlendirildi. 2004 yılından 2011 yılı Haziran ayına kadar Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde Arş. Gör. ve Öğretim Üyesi olarak görev yaptı. 2011 yılından beri İ. Ü. Eğitim ve İlahiyat Fakültelerinde Öğretim üyesi olarak çalışmaktadır. Arapça ve İngilizce bilmekte olup evli ve dört çocuk babasıdır.

Ali KARATAŞ | Prof. Dr., Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Amasya'nın Gümüşhacıköy ilçesinde doğdu (1977). İlk ve orta öğrenimini burada tamamladı (1994). On Dokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu (1999). On yıl aşkın bir süre Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda öğretmen olarak görev yaptı. "Süleyman Ateş'in Yüce Kur'an'ın Çağdaş Tefsiri ve Tasavvufi Yönü" isimli tezi ile Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nden yüksek lisans diploması aldı (2002). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Mâtürîdî'nin Te'vilâtü'l-Kur'an'ında Kur'an'ı Kur'an'la Tefsir" teziyle doktorasını tamamladı (2011). Bartın ve Pamukkale Üniversiteleri'nde çalıştı. Bu görevleri esnasında dekan yardımcılığı görevinde de bulundu. Kale Meslek Yüksekokulu müdürü olarak çalıştı. Şu an Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde görev yapmaktadır. Karataş'ın Mart 2014'te "İmam Mâtürîdî'nin Kur'an Anlayışı ve Kur'an'ı Kur'an'la Te'vil Yöntemi", "Kavram Atlası Tefsir 2" 2020'de ve 2021'de "Tefsir Geleneğinde Rivayet" adlı kitapları yayımlandı. Alanıyla ilgili kitaplarda bölümler yazdı. Editörlüğünde yayınlanan kitapları bulunan Karataş'ın, uluslararası ve ulusal hakemli dergilerde yayımlanmış makaleleri ve bildirileri bulunmaktadır. Tefsir Araştırmaları Dergisi'nin (TADER) editörlüğünü de yürüten Karataş, 04.04.2016 yılında doçent unvanını aldı ve 5 Temmuz 2021'de profesörlük kadrosuna atandı.

Cahit KARAALP | Doç. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

1980 yılında Mardin'in Gökçe köyünde dünyaya gelen yazar ilk ve orta öğrenimini burada okuduktan sonra 1997 yılında Kızıltepe Endüstri Meslek Lisesi Elektrik Bölümünden mezun oldu. Lisans eğitimini Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2002 yılında tamamlayan yazar aynı üniversitede 2007 yılında Yüksek Lisansını, 2017 yılında da Doktorasını tamamladı. 2004-2014 yılları arasında İmam Hatip ve Din Hizmetleri Uzmanlığı görevlerinde bulunan yazar 2014 yılında Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesinde Tefsir Araştırma Görevlisi, 2018 yılında Dr. Öğretim Üyesi, 2021 yılında Doçent oldu. Halen aynı üniversitede Tefsir dalında Doçent olarak çalışmaktadır. Yazarın iki kitabı ve hakemli dergilerde birçok makalesi yayımlanmıştır.

Ersin KABAĞCI | Dr. Öğr. Üyesi, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

1985 yılında Çorum'un Osmaniye ilçesinde doğdu. 2008 yılında Selçuk Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı bölümünden mezun oldu. 8 yıl İngilizce öğretmenliği ve 2 yıl Çorum İl Milli Eğitim Müdürlüğü ARGE biriminde Erasmus plus ve eTwinning projeleri koordinatörlüğü yaptı. 2013 yılında "W. Montgomery Watt'ın Vahiy ve Kur'an Algısı" adlı yüksek lisans tez çalışmasını bitirdi. 2018 yılında Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı'na araştırma görevlisi olarak atandı. 2019 yılında "Çağdaş Batı Literatüründe Kur'an Metnine Yaklaşımlar: Metin Bütünlüğü Arayışları" başlıklı doktora tez çalışmasını tamamladı. Halen aynı fakültede Tefsir Anabilim Dalı'nda doktor öğretim üyesi olarak göreve yapmaktadır. İngilizce ve Arapça bilmekte olup evli ve 3 çocuk babasıdır.

Fethi Ahmet POLAT | Prof. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi Rektörü

Elazığ'da doğdu (1969). Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu (1992). Mezuniyet sonrası Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak iki yıl öğretmenlik yaptı. Selçuk Üniversitesine Araştırma görevlisi olarak girdi (1994). *Kur'an'a Göre Rubbanlık ve Rabbânilik* başlıklı teziyle yüksek lisansını tamamladı (1995). *Çağdaş İslam Düşüncesinde Kur'an'a Yaklaşımlar* adlı tezini hazırlayarak doktor oldu (2001). *İslam Tefsir Geleneğinde Akılcı Söyleme Yönelik Eleştiriler* ana eser çalışması ile doçent unvanı aldı (2006). *Tefsir Araştırmalarında Yöntem Sorunları I-II* adlı çalışmasını sunduğu dosya ile Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalında profesörlük kadrosuna atandı (2011). Muş Alparslan Üniversitesi İslami İlimler Fakültesinde dekanlık yaptı (2011-2015). İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne atandı (2014). Muş İlim Yayma Cemiyeti Şube Başkanı, Uluslararası Üniversiteler Konseyi Genel Sekreteri. Halen Muş Alparslan Üniversitesi Rektörü olarak görev yapmaktadır (2015-...)

Gökhan ATMACA | Doç. Dr., Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

1977 yılında Sivas'ta doğdu. 1995 yılında Sivas İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 2001 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olan Atmaca, 2003 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "İbn Âbidin'in Gabin Risalesinin Metin ve Muhteva Yönünden Tedkiki" adlı teziyle Yüksek Lisans'ını tamamladı. 2009 yılında, aynı enstitüde "Hz. Ömer'in Kur'an-ı Kerim Anlayışı ve Tefsir İlmine Katkıları" tezini sunarak Doktora eğitimini tamamlayan Atmaca, sekiz yıl Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği yaptı. 2011 yılında Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğretim üyesi olarak göreve başladı. 2013 yılında Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne intisap eden Atmaca, 2018 yılında doçent unvanı aldı. Halen aynı fakültede Tefsir Anabilim Dalında göreve devam etmektedir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Hadiye ÜNSAL | Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

1985 yılında Tokat'ın Turhal ilçesinde dünyaya geldi. İlk ve orta öğrenimini Adana'da tamamladı. 2007'de Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2009'da Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı'na Araştırma Görevlisi olarak atandı. 2010'da "Mevlana Muhammed Ali'nin The Holy Qur'an Adlı Meal-Tefsiri Üzerine Bir İnceleme" konulu teziyle Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Tefsir Anabilim dalında yüksek lisansını tamamladı. 2014'de "Erken Dönem Mekki Surelerin Muhteva Tahlili" adlı teziyle aynı enstitüde doktorasını tamamladı ve Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı'na Yardımcı Doçent olarak atandı. *Tefsirde Heterodoksi: Kâdiyânîlik ve Kur'an* (Ankara 2011), *Erken Dönem Mekki Surelerin Tahlili* (Ankara 2015) ve *Kur'an Tarihi* (Ankara 2016, Mustafa Öztürk'le birlikte) adlı kitapları bulunan Hadiye ÜNSAL halen Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Tefsir Anabilim Dalı'nda görevini sürdürmektedir.

Maen ALİ | Okutman, Sakarya Üniversitesi

Ürdün Amman'da doğdu. 2006 yılında Ömeriye Okulları Lisesinden mezun oldu. Aynı yıl başladığı lisans eğitimini Zarqa Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde 2009 yılında tamamladı. Çeşitli kurumlarda 2009-2012 yılları arasında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği yaptı. Yine aynı yıl aralığında The World Islamic Sciences and Education University, Tefsir Bilimi alanında yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2012-2015 yılları arasında İstanbul Şehir Üniversitesi'nde Temel İslam Bilimleri alanında okutmanlık görevini üstlendi. 2015 yılında Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Temel İslam Bilimleri Tefsir anabilim dalında doktora eğitimine başladı. Halen Sakarya Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Merve SAÇLI | Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

1985 senesinde İstanbul'da doğdu. 2003'te Kadıköy Anadolu İmam Hatip Lisesi'nden, 2008'de Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2010 yılında Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde "Kur'an-ı Kerim'e Göre Amellerin Boşa Çıkması" başlıklı teziyle yüksek lisans, 2017'de aynı enstitüde "Mecduddin Muhammed b. Ya'kub el-Firuzâbâdi ve 'Besâiru Zevi't-Temyiz' İsimli Tefsirindeki Metodu" konulu teziyle doktora eğitimini tamamladı. 2009-2013 yılları arasında dört yıl süreyle İstanbul Büyükşehir Belediyesine bağlı İSMEK kurslarında Arapça öğretmenliği yaptı. 2013'te Trakya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde araştırma görevlisi olarak akademik göreve başlayan Saçlı, 2018'de Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne doktor öğretim üyesi olarak intisab etti. Hâlen aynı fakültede Tefsir Anabilim Dalında vazifesine devam etmektedir.

Muhammed Bahaeddin YÜKSEL | Doç. Dr., Kayseri Üniversitesi Develi İslami İlimler Fakültesi

1969 yılında Kayseri'nin Tomarza ilçesine bağlı Melikviran Köyü'nde doğdu. 1989 yılında Kayseri İmam Hatip Lisesi'nden mezun oldu. 1995 yılında Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olan Yüksel, 2007 yılında Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Kur'an'a Göre Hz. Muhammed'in Konumu" adlı teziyle yüksek lisansını tamamladı. 2015 yılında, aynı enstitüde "Tarihsel Süreçte Kur'an'ın Farklı Anlaşılma Nedenleri" tezini savunarak doktora eğitimi tamamlayan Yüksel, yirmi yıl Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı çeşitli il ve okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği görevinde bulundu. 2016 yılında Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi İslami İlimler Fakültesinde öğretim üyesi olarak göreve başladı. 2019 yılında Kayseri Üniversitesi Develi İslami İlimler Fakültesi'ne intisap eden Yüksel, 2021 yılında doçent unvanını aldı. Evli ve beş çocuk babasıdır.

Murat KAYACAN | Doç. Dr., İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi

1969 yılında İstanbul'da doğdu. 1992 yılında Selçuk Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümünden mezun oldu. Aynı üniversitede 1997 yılında Din Eğitimi Dalında "Kur'an'ın Hz. Peygamber'i Eğitmesi" başlıklı teziyle yüksek lisansını, 2003 yılında Tefsir Anabilim Dalında "Peygamberlere Karşı Tavırlar ve Sonuçları" başlıklı teziyle de doktorasını tamamladı ve 2017 yılında Tefsir Ana Bilim Dalında doçentlik unvanı aldı. Çeşitli dergilerde makale ve çevirileri yayımlanan yazar, hâlen İzmir Katip Çelebi Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Tefsir Ana Bilim Dalında öğretim üyesi olarak görevini sürdürmektedir.

Mustafa KARA | Doç. Dr., Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

14 Şubat 1976'da Trabzon ili Şalpazarı ilçesi Çetrik Mahallesi'nde doğdu. İlkokulu köyünde, hazfızlığını Şalpazarı Sütpınar Kur'an Kursu'nda tamamladı. 1995'te Samsun İmam Hatip Lisesinden, 2000'de Anadolu Üniversitesi İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümünden, 2006'da da Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Haziran 2011'de Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel İslam Bilimleri Bölümü Tefsir Anabilim Dalı'nda "Bireysel ve Toplumsal Açından Kur'an Kıssaları" adlı teziyle Doktorasını tamamladı. 19 Aralık 2018 tarihinde Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Tefsir Bilim Dalında Doçent unvanını aldı. Sütpınar Kur'an Kursu'nda fahri Kur'an kursu öğreticiliği ve Sütpınar Yeni Câmii'de vekil imam-hatiplik yaptı (1995). Memuriyete 1996 yılında Şalpazarı Ağırtaş Köyü İlkokulu'nda vekil öğretmen olarak başladı. Giresun Alucra ve Görele ilçelerinde imam-hatiplik yaptı (1997-2003). 2003-2012 yılları arasında Ondokuz Mayıs Üniversitesi Kampüs Câmii İmam Hatipliği görevinde bulundu. Fransa Lyon Din Hizmetleri Ataşeliği'ne

bağlı Oyonnaç'ta din görevlisi olarak çalıştı (2009-2010). Şubat 2012'de Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi Bölümü'ne Yrd. Doç. olarak atandı. Eylül 2012'de Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği Bölümü'nde göreve başladı. Kasım 2017'de aynı fakültenin Temel İslâm Bilimleri Bölümü Kur'an-ı Kerim Okuma ve Kıraat İlmi Anabilim Dalı'na atandı. Bu fakültede dekan yardımcılığı ve bölüm başkanlığı yaptı. 6 Mart 2018'den itibaren aynı fakültede Dr. Öğr. Üyesi kadrosunda görevine devam etti. 6 Ağustos 2019 tarihinde Doçent kadrosuna atandı. Halen bu görevini sürdürmektedir. Evli ve üç çocuk babası olup, Arapça ve İngilizce bilmektedir.

Osman KARA | Prof. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Erzurum'da 1965 yılında dünyaya geldi. 1982 yılında Erzurum İmam Hatip Lisesinden, 1986 yılında Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Edirne İmam Hatip Lisesinde 1986-1989 yılları arasında öğretmenlik yaptı. 1990-1994 yılları arasında Sakarya Atatürk Ortaokulunda çalıştıktan sonra 1995-2010 yılları arasında Sakarya Sabihahanım İlköğretim Okulunda yöneticilik yaptı. 2010-2013 yıllarında Sakarya Karaosman İlköğretim Okulunda Okul Müdürü olarak çalıştı. 1997 yılında Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Yüksek Lisans, 2002 yılında aynı enstitüde doktorasını yaptı. 2013 yılında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'ne Yrd. Doç. olarak atandı. Bu fakültede 2013-2019 yılları arasında Dekan Yardımcılığı görevini yürüttü. 2015 yılında yayın hayatına başlayan Tasavvur Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi dergisinin editörlüğünü 2020 tarihine kadar sürdürdü. 2015 yılında Doçent, 2021 yılında Profesör oldu. Aynı fakültede Tefsir Anabilim Dalı Başkanı olarak görevini sürdürmektedir. Alanında yayınlanmış kitap ve makaleleri olan yazar Arapça ve Fransızca bilmektedir.

Tuba ŞİMŞEK EĞRİ | Öğretmen, Konya İl Milli Eğitim Müdürlüğü

1974 yılında Mardin'de doğdu. Konya İmam Hatip Lisesi'nden (1992) ve Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden (1998) mezun oldu. Aynı üniversitede Din Eğitimi dalında "Hud suresinin Din Eğitimi açısından incelenmesi" konulu teziyle yüksek lisansını tamamladı. 2012 yılında Milli Eğitim Bakanlığında başladığı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğretmenliği görevine halen devam etmektedir.

Recep DEMİR | Doç. Dr., Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

1968 yılında Samsun/Havza'da doğdu. Lise öğrenimini Çorum İmam Hatip Lisesi'nde tamamladı (1986). Selçuk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden 1991 yılında mezun oldu. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tefsir Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisansını "Kur'an'ı Kerim'e Göre Kulluk Kavramı" konulu teziyle tamamladı(1995). Yine Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tefsir Anabilim Dalı'nda "Kur'an Tefsirinde Tarihselci Yöntem" konulu teziyle doktorasını tamamladı(2004). Karabük Üniversitesi İlahiyat Fakültesine yardımcı doçent olarak atandı. Daha sonra Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesine yardımcı doçent olarak geçiş yaptı. 02.10.2017 de Doçent oldu. Halen Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Birçok akademik çalışmaları arasında "Tarihsellik ve Evrensellik Tartışmalarında Hz. Peygamber'in Şahsiyle İlgili Ayetlerin Anlaşılması Sorunu," (Ekev Dergisi, Yıl:15, Sayı:49, Güz:2011.) makalesi ve "Kur'an, Tarihsellik ve İlerleme," (Muhammed Arkoun) Arapça'dan çevirileri bulunmaktadır.

Soner AKSOY | Araş. Gör., Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

1991 yılında Trabzon'un Araklı İlçesinde dünyaya geldi. İlkokulu köy okulunda, ortaokulu ilçeye bağlı beldede bitirdi. 2010 yılında Trabzon İmam Hatip lisesinden mezun oldu. Aynı yıl İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesine yerleşti ve beş yıllık lisans eğitimini tamamlayarak 2015 yılında mezun oldu. Lisans eğitimine paralel olarak beş yıl klasik medrese eğitimini aldı. 2015 yılında Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat fakültesine Tefsir Araştırma Görevlisi olarak atandı. 2015 yılında İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tefsir Anabilim Dalında başladığı yüksek lisans eğitimini 2017 yılında bitirdi. 2017 yılında aynı fakültede Doktora eğitimine başladı. 2018 yılında Namık Kemal Üniversitesi Araştırma Görevlisi kadrosundan, Sakarya Üniversitesi Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı Tefsir Araştırma görevlisi kadrosuna atandı. řu an "*İbbâr ve İnşâ Bağlamında Kur'an'da Haber Olgusu*" isimli doktora çalışmasına devam etmekte ve çalışmaları Tefsir, Dil, Belagat, Kur'an Üslubu ve Erken Dönem Tefsir Hareketleri konularına yoğunlaşmaktadır. Evli ve bir kız çocuk babasıdır.

Yakup BIYIKOĐLU | Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

1975 yılında Trabzon ili, Of ilçesinde dünyaya geldi. 1993 yılında lise öğrenimini Trabzon İmam Hatip Lisesinde tamamladı. 1999 yılında Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun oldu. 2003 yılında Tefsir Anabilim dalında yüksek lisansını tamamladı. 2003-2004 yıllarında D.E.Ü. Yabancı Diller Yüksek Okulunda bir yıl İngilizce hazırlık okudu. Doktora öğrenimi sürecinde M.E.B bursu ile 2006-2007 yılları arasında Kahire Üniversitesi Edebiyat ve Dâru'l-Ulüm Fakültesinde dil öğrenimi görüp alanında inceleme ve araştırmalarda bulundu. 2009-2010 yıllarında Medine İslam Üniversitesi'nde araştırmalar yaptı. Askerlik vazifesini kısa dönem olarak Konya'da tamamladı. 2012 yılında D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsüne bağlı olarak "*şevkânî'nin Kur'an'ı Yorumlama Yöntemi*" isimli teziyle doktorasını tamamladı.

2001 yılında Edirne müftülüğüne atandı. İzmir ve İstanbul'da olmak üzere on iki yıl vaizlik görevinde bulundu. 2013 yılı itibarıyla Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalında Yrd. Doç. Dr. öğretim üyesi olarak göreve başladı. 2020 yılında doçent oldu. Yaklaşık altı yıl dekan yardımcılığı görevinde bulundu (2013-2019). Yayımlanmış üç kitap, beş kitap bölümü ve onlarca makale vb. çalışmaları bulunmaktadır. Halen aynı fakültede öğretim üyesi olarak görevine devam etmektedir. Evli ve üç çocuk babası olup, Arapça ve İngilizce bilmektedir.

EDİTÖRLERDEN

Tefsire Adanmış Bir Ömür: İsmail Cerrahoğlu ve Süleyman Ateş kitaplarından sonra tefsire adanmış bir ömrün hikâyesi olarak M. Sait Şimşek hoca hakkında yapılan bu çalışmayla siz değerli ilim camiasının karşısındayız.

1973 yılında Erzurum Yüksek İslam Enstitüsünden mezun olan Şimşek Diyanet İşleri Başkanlığında vaizlik, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda öğretmenlik yapmıştır. 1977 yılında başladığı akademik hayatını 2018 yılında emekli oluncaya kadar sürdürmüştür. Böylelikle yarım asra varan hocalık hizmetiyle Türkiye’de çağdaş döneme damgasını vuran ender şahsiyetlerden biri olmuştur. İlmî hayatına çeşitli kitap, makale, bildiri, ansiklopedi maddesi, çeviri gibi eserler sığdıran Şimşek, müstakil bir tefsir telif ederek kendisini müfessirler kervanına dâhil etmiştir. Ayrıca lisansüstünde onlarca talebeye danışmanlık yaparak ilmî müktesabatını geleceğe devretmiştir. Bunlardan bir kısmı halen çeşitli üniversitelerde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Tüm bu yönleri ve fazlasıyla hürmeti hak eden hocamıza biz talebelerinin bir armağanı olarak elinizdeki kitabı vücuda getirmek için yola çıktık. Bu yolda yazılarıyla katkı sunan her bir hocamıza ayrı ayrı teşekkür ediyoruz.

Bundan önceki çalışmalarımızın birer hikâyesi vardı. “Tefsire Adanmış Bir Ömür: M. Sait Şimşek” isimli bu eserin temelinde de bizim küçük bir hikâyemiz bulunmaktadır. Ben Ali Karataş; M. Sait Şimşek hocamız, tefsirini yayınladığında tefsirini alarak inceleme ve okumak imkânım olmuştu. Okurken notlar almıştım. Bu tefsiri üzerine betimleyici bir makale yazdım ve bu makaleyi muhterem Sait hocama okuttuktan sonra bir dergiye göndererek yayınlattım. Bu makale hocanın tefsiriyle ilgili ilk çalışma oldu. Sonrasında Gökhan Atmaca, hocanın tefsirini farklı açıdan ele alan bir makale üzerinde çalıştı. Bu makale de yayınlandı. Söz konusu makaleler Şimşek hocanın tefsiri hakkında yapılan tezlere ve diğer çalışmalara katkı sağladı. Önceki iki kitapta olduğu gibi bu kitaba zemin hazırlayan bu çalışmalar, geçmiş ve gelecek arasında sürekliliği sağlayacak mütevazı bir katkıydı.

Önceki ortak yazarlı çalışmalarımızda olduğu gibi bu çalışma da bir tarih oluşturmaktadır. Kitabımızın en önemli taraflarından birisi, içinde bulunduğumuz zaman diliminde de ilmî açıdan önemli şeyler yapıldığını, fevkalade gayretlerin sadece geçmişte kalmadığını göstermesidir. Dahası

değerli ilim adamlarının henüz hayattayken takdir edildiklerini görmelerini ve bunun saadetini yaşamalarını sağlamaktır. Böylesi bir amaca hizmet ettiğimizi düşündüğümüz için mutluyuz. Ayrıca hem hocalarımızın hem de bizim bu gayretlerimizin önemsenmesi neticesinde, bu çalışmaların yayımlanması, mutluluğumuzu artırmaktadır.

Bu kitap, herşeyden önce bir vefa kitabı olmasının yanında ilmî bir hüveyiti de haizdir. Bu minvalde yazarlarımız bölümlerinde ilmî hassasiyet ile meseleleri değerlendirmişlerdir. Böylece Şimşek'in hayatı ve ilmî kişiliğinin yanı sıra tefsir meselelerine yaklaşımı kitabın ana temasını oluşturmaktadır. Kitabımızda bir de Arapça bölüm bulunmaktadır.

İlim adamlarından müteşekkil bir ekiple hazırladığımız bu kitabın tüm insanlığa, ilim dünyasına hayırlar getirmesi ve okuyanlarının müstefid olması niyazında bulunuyoruz. Bu vesileyle kitabın yayınlanmasına azami gayret gösteren Fecr yayınlarına, kitap sonrasında hocalarımıza vefa programlarının düzenlenmesini sağlayan üniversitemizin Rektörü Prof. Dr. Fatih Savaşan'a, fakültemizin Dekanı Prof. Dr. Ahmet Bostancı'ya teşekkür ederiz.

Muhterem M. Sait Şimşek hocamıza da sağlık ve afiyet içerisinde hayırlı ömürler dileriz.

Prof. Dr. Ali Karataş - Doç. Dr. Gökhan Atmaca

İÇİNDEKİLER

Editörlerden	13
--------------------	----

M. SAİT ŞİMŞEK'İN HAYATI, İLMİ ŞAHSIYETİ ve ESERLERİ

Birinci Bölüm

M. Sait Şimşek'in Hayatı ve İlmî Şahsiyeti	23
1. Hayat Serüveni ve Ailesi	23
1.1. Doğumu ve Ailesi	23
1.2. Yaşam Serüveni	24
2. Eğitim Hayatı	30
3. Düşünce Dünyası ve Kişiliği	33
4. Eserleri	35
4.1. Kitapları	35
4.2. Hakemli Makaleleri	37
4.3. Tebliğ ve Bildirileri	38
4.4. Kitap Bölümü	39
4.5. Çeviri Eserleri	39
5. Yetiştirdiği Öğrenciler	39
5.1. Yetiştirdiği Öğrenciler ve Yönettiği Tezler	39
5.1.1. Yüksek Lisans Tezleri	39
5.1.2. Doktora Tezleri	41
5.1.3. Hakkında Yazılan Tez ve Makaleler	42
Sonsöz	42
Kaynakça	43

İkinci Bölüm

Prof. Dr. Mehmet Sait Şimşek: Tefsiri ve İlmî Kişiliği Hakkında Yapılan Akâdemik Çalışmalar	45
Giriş	45
1. Makaleler	45
2. Tezler	47
Sonuç	53
Kaynakça	54

Üçüncü Bölüm

محمد سعيد شيمشك وتفسيره.....	55
مدخل.....	55
1. كنبه.....	56
1.1. مشكلات معاصرة في التفسير.....	56
1.2. موضوعات القرآن الكريم الأساسية.....	56
1.3. مسائلتان في المفهوم القرآني "النسخ والمتمشابه".....	57
1.4. سورة الفاتحة والصلاة باللغة التركية.....	58
1.5. مدخل إلى القصص القرآني.....	58
2. أبحاثه العلمية المحكمة.....	59
2.1. قضية النسخ في القرآن الكريم.....	59
2.2. الكرامة.....	59
3. تفسيره حياة كايماغلي قرآن تفسيري.....	60
3.1. تعريف عام بتفسير شيمشك ومنهجه.....	61
3.2. نظرة شيمشك إلى القرآن الكريم وتفسيره.....	63
4. نظراته إلى بعض القضايا.....	67
4.1. النسخ.....	67
4.2. عذاب القبر.....	67
4.3. الشفاعة.....	68
Kaynakça.....	68

M. SAİT ŞİMŞEK'İN TEFSİR İLMİNE KATKILARI ÜZERİNE DEĞERLENDİRMELER

Dördüncü Bölüm

M. Sait Şimşek'in Tefsiri ve Tefsir Metodu.....	73
Giriş.....	73
1. Kur'an'ın Temel Özellikleri.....	73
2. Şimşek'in Tefsir İlmine Bakışı.....	74
2.1. Tefsir İlminin Mahiyeti ve Tarihsel Gelişimi.....	74
2.2. Tefsir Usûlü ve Müfessirin Donanımı.....	76
2.3. Tefsirlerin Eleştirel Yönleri ve Kur'an'ı Doğru Anlamayı Engelleyici Hususlar.....	77
3. Hayat Kaynağı Kur'an Tefsiri.....	77
3.1. Tefsirin Kaynakları.....	79
3.2. Tefsirin Yöntemi.....	81
3.2.1. Kur'an'ın Kur'an'la Tefsiri ve Kur'an'ın Bütünlüğünü Gözetme.....	82
3.2.2. Kıraatlere Değınme.....	83
3.2.3. Sünnet ve Seleften Gelen Rivayetlerle Tefsir.....	83
3.2.4. Esbâb-ı Nüzûl ve Nüzûl Dönemi Verilerini Kullanma.....	85
3.2.5. Kitâb-ı Mukaddes'e Referans.....	86
3.2.6. Dilbilimsel İzahlara Yer Verme.....	88

3.2.7. Tefsir İlminin ve Gündelik Hayatın Dışındaki Meselelere Girmeme.....	90
3.2.8. İhtilafırlara ve Farklı Yorumlara Yaklaşımı.....	92
3.2.9. İctimâî Tefsir Yöntemini Benimsemeye.....	95
Sonuç	97
Kaynakça	98

Beşinci Bölüm

Mehmet Sait Şimşek'in Neshe Yaklaşımı

Giriş	103
1. Seyf Ayeti	110
2. Sabreden Yirmi Mü'min-İki Yüz Kâfir Kıyaslaması	112
3. İddet	113
4. Necvâ Sadakası	115
5. Değerlendirme	118
Kaynakça	119

Altıncı Bölüm

M. Sait Şimşek'in Hayat Kaynağı Kur'an Tefsiri'nde Âyetler ve Sûreler Arası Münasebet

Giriş	123
1. Âyetler Arası Münasebet: Bakara Sûresi Örneği	124
2. Sûreler Arası Münasebet.....	137
Sonuç	139
Kaynakça	140

Yedinci Bölüm

M. Sait Şimşek'e Göre Kur'an'da Müteşâbih ve Te'vili Meselesi

Giriş	141
1. Kavram ve Mahiyet.....	142
1.1. Muhkem ve Müteşâbih Kavramları	142
1.2. Muhkem ve Müteşâbih Hakkında Selef Görüşü ve Tahlili.....	143
1.3. Âl-i İmrân 3/7 Ayetinin Tahlili ve Müteşâbihin Mahiyeti	146
2. Anlaşılabilirliği Açısından Müteşâbihler.....	150
3. Müteşâbihin Te'vili Meselesi.....	155
3.1. Te'vil Kavramı	155
3.2. Müteşâbihin Tevili	157
3.2.1. Selef Ekolü	158
3.2.2. Halef (Kelam) Ekolü.....	161
Sonuç	167
Kaynakça	168

Sekizinci Bölüm

M. Sait Şimşek'in Kur'an Kıssalarına Yaklaşımı

Giriş	171
1. Amaçları Açısından Kıssalar	173
2. Biçim Olarak Kıssalar	178
3. Kıssaların Tekrarı	180
4. Kıssalar ve İlahî Yasa	183
5. Kıssaların Resulullah (s) Dönemiyle İlişkisi	188
6. Kıssaların Evrensel Mesajları	193
7. Kıssaların Yaşanmış Olaylar Olmaları	196
Sonuç	199
Kaynakça	200

Dokuzuncu Bölüm

M. Sait Şimşek'in Tefsirinde Çağdaş Yorumlar

Giriş	203
1. Kur'an Yorumlarını Etkileyen Kavram: Çağdaşlık	205
1.1. Çağdaş Dönemde Tefsire Yönelişler	206
2. Şimşek'in Çağdaş Konularla İlgili Yorumları	207
2.1. İtikâdi Konularla İlgili Yorumları	207
2.2. Toplumsal Konularla İlgili Yorumları	211
2.3. Tarihi Konularla İlgili Yorumları	215
Sonuç	220
Kaynakça	221

Onuncu Bölüm

M. Sait Şimşek'in Tefsirinde Kadınlarla İlgili Ayetlerin Yorumu

Giriş	223
1. Kadının Yaratılışı ve Erkek Karşısındaki Durumu	225
2. Eş Olarak Kadın	228
3. Sosyal Hayatta Kadın	230
4. Kadının Şahitliği	232
5. Çok Kadınla Evlenme	234
6. Anlaşmazlıkların Çözümü	236
7. Mirasta Kadının Payı	238
8. Kadının Örtüsü	240
Sonuç	241
Kaynakça	242

On Birinci Bölüm

M. Sait Şimşek'in Mücize Anlayışı

Giriş	245
-------------	-----

1. Kavramsal Açıdan Mûcize	246
2. Mûcize Çeşitleri.....	249
3. Hârikulâde Olayları Kabul veya Reddin Fikrî Arka Planı.....	253
4. M. Sait Şimşek'in Peygamber Mûcizelerini Yorumlama Biçimi.....	257
4.1. Önceki Peygamberlerin Mûcizeleri	257
4.2. Hz. Muhammed'in Mûcizesi.....	261
Sonuç	268
Kaynakça.....	268

On İkinci Bölüm

Sait Şimşek'in Tefsirinde Kelami Meselelere Bakışı

Giriş	271
1. Sait Şimşek'in Tefsirinde Bazı Kelâmi Meseleler	271
1.1. Hz. Âdem'in Çıkarıldığı Cennet ve İlk Günah	271
1.2. Cehennem'in Ebediliği	273
1.3. A'râf Ehli.....	273
1.4. Meleklerin İradesi.....	274
1.5. Hz. İsa'nın Nüzûlü	275
1.6. Kabir Azabı	276
1.7. Şefaât.....	276
1.8. Diğer Din Mensuplarının Durumu	277
1.9. Reenkarnasyon	278
Sonuç	279
Kaynakça.....	279

On Üçüncü Bölüm

M. Sait Şimşek'in Fikhî Meselelere Yaklaşımı

Giriş	281
1. M. Sait Şimşek'in Hukuk Kavramına Yaklaşımı	281
2. M. Sait Şimşek'in Hak Kavramına Yaklaşımı.....	284
3. M. Sait Şimşek'in Had Cezalarına Bakışı.....	287
3.1. İnsan Öldürme	288
3.2. Hırsızlık.....	289
3.3. Zina.....	291
3.4. Namuslu Kadınlara İftira.....	292
3.5. Yeryüzünde Fesat Çıkarma	293
4. M. Sait Şimşek'in Nikâh ve Talak Meselelerine Yaklaşımı	294
5. M. Sait Şimşek'in Faiz Problemine Bakışı.....	296
6. M. Sait Şimşek'in Köleliğe Bakışı.....	297
7. M. Sait Şimşek'in Diğer Fıkıh Meselelerine Bakışı.....	299
Sonuç	301
Kaynakça.....	302

On Dördüncü Bölüm

M. Sait Şimşek'in Bilimsel Tefsir Yöntemine Yaklaşımı

Giriş	305
1. Bilimsel Tefsire Bakışı	308
2. Bilimsel Tefsire Konu Olan Ayetlerin Yorumu	314
2.1. İnsanın Yaradılış Aşamaları	314
2.2. Hayvanın Karnında Sütün Oluşumu	316
2.3. Rüzgârların Aşılacağı Olması	319
2.4. Evrenin Genişlemesi	321
2.5. Yeryüzünün Eksilmesi	322
Sonuç	324
Kaynakça	325

On Beşinci Bölüm

M. Sait Şimşek'in Sosyal-İctimâî Tefsire Yaklaşımı

Giriş	327
1. İctimâî Tefsirin Ekolüne Genel Bir Bakış	328
1.1. İctimâî Tefsirin Mahiyeti	328
1.2. Ekolün Kültürel Kaynakları	330
1.3. Ekolün Kurucu Müntesipleri	330
1.4. Tefsir Akımına Dair Olumlu Olumsuz Yaklaşımlar	333
2. M. Sait Şimşek'in İctimâî Tefsir Ekolü Hakkındaki Mülâhazaları	333
3. M. Sait Şimşek'in İctimâî Tefsir Çeşidi Bağlamında Görüşleri	335
3.1. Taklitten Kaçınmak Meselesi	335
3.2. Akılcılık İlkesi	337
3.3. Bid'at ve Hurafelerden Sakınmak	340
3.4. İsrâilîyatta Dair Haberlere İhtiyatlı Davranmak	342
4. Tefsir Bağlamında Bir Takım Sosyal-İctimâî Meselelere Yaklaşımı	343
5. Müfessirin Ekole Yapılan İtirazlara Yönelik Mülâhazaları	346
5.1. Sahih Rivâyetlere Gereken Önemin Verilmemesi	346
5.2. Modern İlimlerin Tesirinde Kalınması	347
Sonuç	349
Kaynakça	350

M. SAİT ŞİMŞEK ÜZERİNE MUHTELİF YAZILAR

On Altıncı Bölüm

Yakınlarının Dilinden M. Sait Şimşek	355
Prof. Dr. M. Sait Şimşek: Müktesebatımızı Kritik Eden Zamanının Şahidi Bir Âlim	360
Hepimizin Sait Hocası	368
Prof. Dr. M. Sait Şimşek	378

FOTOĞRAFLARLA M. SAİT ŞİMŞEK	383
------------------------------------	-----